

Plenum

Onsdag 13.5.2026 kl. 14.00—19.26

4. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner och av 15 och 17 kap. i sjukförsäkringslagen samt av vissa andra lagar

Regeringens proposition RP 67/2026 rd

Remissdebatt

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 4 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talman konferensen föreslår att ärendet remitteras till social- och hälsovårdsutskottet.

För debatten reserveras i detta skede högst 30 minuter. Om vi inte inom denna tid hinner gå igenom talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter efter de övriga ärendena på dagordningen.

Minister Grahn-Laasonen, varsågod.

Debatt

14.46 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tavoite on uudistaa sosiaaliturvaa siten, että järjestelmä on yksinkertaisempi ja työhön kannustavampi. Tässä esityksessä ehdotetaan muutettaviksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia, sairausvakuutuslakia sekä yhteensä 15:tä muuta lakia. Muutokset ovat luonteeltaan teknisiä parannuksia ja korjauksia.

Esityksen mukaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia muutettaisiin kuntoutusrahan maksukausia koskevan säännöksen osalta. Sairausvakuutuslakiin lisättäisiin säännökset päivärahaetuutta koskevan päätöksen antamisesta sekä päivärahaetuuden maksamisen keskeyttämisestä tai sen vähentämisestä muuttuneiden olosuhteiden vuoksi.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi asiavirheen korjaamista koskevaa sääntelyä Kansaneläkelaitoksen soveltamissa etuuslaeissa. Esityksen mukaan Kansaneläkelaitos soveltaisi asiavirheen korjaamiseen hallintolakia, mistä säädettäisiin kussakin etuuslaissa. Kansaneläkelaitos voisi korjata asiavirheen asianosaisen vahingoksi ilman asianosaisen suostumusta, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Asiavirheen korjaamista koskevat muutokset sujuvoittaisivat etuuksien toimeenpanoa ja nopeuttaisivat virheellisten päätösten korjaamista.

Menettelytapasääntelymuutosten tavoitteena on yhtenäistää Kelan toimeenpanemien etuuksien menettelysäännöksiä.

Työttömyysturvalain sovitellun työttömyysetuuden määrää koskevaa säännöstä selkeytettäisiin. Eduskuntaakin kovasti puhuttaneen työttömyysetuuden ja työansioden yhteensovittamisen lainsäädäntöä ehdotetaan siis parannettavaksi. Jatkossa tämä lainsäädäntö oli-

Punkt i protokollet PR 50/2026 rd

si helpommin ymmärrettävää ja sovellettavaa. Työttömyysturvalain sovittelua koskevan säännöksen muutoksen tavoitteena on selkeyttää sitä, miten sovittelu tapahtuu, ja kannustaa ottamaan vastaan osittaista työtä tai harjoittamaan sivutoimista yritystoimintaa. Suomessa työttömyysetuuden sovittelu on jo nykyisellään melko joustavaa ja kannustavaa. Etuus ei leikkaudu euro euroilta tulojen kasvaessa vaan vain 50 prosentilla. Etuutta ei siis heti menetä, jos tekee jonkin verran töitä ja saa lisätuloja.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyyskassalakia siten, että se 1.5.2026 alkaen vastaisi 30.4.2026 saakka voimassa olevaa säännöstä Yrittäjäkassan maksamien etuuksien rahoituksesta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääasiassa 1.1.2027. Kuntoutusrahan maksukausia koskeva säännös on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2027. Työttömyyskassalain muutosta sovellettaisiin 1.5.2026 alkaen maksetun ansiopäivärahan rahoittamiseen.

Pahoittelen tätä hyvin teknistä esitystä, mutta siinä on useita sosiaaliturvan maksatukseen liittyviä sujuvoittamisia ja se monilta osin myös yhtenäistää käytäntöjä.

Tärkeänä ehkä nostan tästä esiin tämän työttömyysturvan sovittelua koskevan säännöksen selkeyttämisen, koska sillä on aitoa merkitystä, että ihmiset ymmärtävät sen, miten Suomessa työttömyysturvaa ja työtä voidaan yhteensovittaa, että meidän järjestelmässä on tämä elementti olemassa ja että työtä aidosti kannattaa ottaa vastaan. Eli pidämme tätä tärkeänä myös ja ennen kaikkea työttömyysturvaa tarvitsevien ja osittaisesti myös työttömyysturvalla työskentelevien tilanteen helpottamiseksi ja parantamiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

14.50 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Tämä oli tosiaan tämmöinen tosi tekninen ja haastava laki edelleen itsellenikin ymmärtää. Mutta pääpointtina huomaisin, että lausuntokierroksella oli kritiikkiä, jota ei korjattu tässä HE:ssä, mikä tänne tuli. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien mielenterveys- ja toimintakykyongelmaisten asemasta pelätään, että ihmiset voisivat joutua kohtuuttomaan tilanteeseen puutteellisten selvitysten vuoksi. Sitten tuli kritiikkiä, että Kela voisi korjata päätöksiä asiakkaan vahingoksi ilman hänen suostumustaan. Tätä voi miettiä, ovatko nämä oikein vai väärin, että ihmisille tehdään päätöksiä, jos he eivät itse ymmärrä sitä korjata ajoissa, mutta niin se vaan on, että aina on semmoisia ihmisiä, joilla toimintakyky ei riitä välttämättä korjaamaan näitä puutteellisia selvityksiä ajoissa. Se on sitten yhteiskunnassa tietysti semmoinen pohdinnan paikka, miten heidän kanssaan tehdään. Oikeusministeriö esitti kanssa huolta luottamuksen suojasta, hyvän hallinnon toteutumisesta ja automaattisesta päätöksenteosta.

Sitten ehkä positiivisena huomiona, mitä on muutettu: jos minä oikein ymmärsin, niin lausuntopalautteen vuoksi oli poistettu kohta nuoren kuntoutusrahan ja harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen lakkautuksesta. Siitä positiivinen palaute. — Kiitos paljon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen.

14.52 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Tähän esitykseen liittyen herättää huomion erityisesti asiakkaiden oikeusturva varsinkin haavoittuvassa asemassa olevien osalta. Yksilöt voivat joutua kohtuuttomiin tilanteisiin puutteellisten selvitysten vuoksi.

Punkt i protokollet PR 50/2026 rd

Lausuntokierroksella huolta esitettiin erityisesti luottamuksensuojasta, hyvän hallinnon toteutumisesta sekä automatisoidusta päätöksenteosta tekoälyllä. Tekoäly on hyvä renki muttei välttämättä hyvä isäntä.

Hallituksen esityksestä poistettiin lausuntokritiikin vuoksi nuoren kuntoutusraha sekä harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen lakkautus. Kokonaisuudessaan tämä esitys on valtan tekninen perustelujen täsmennys ja hallintolakiviittauksien osalta selkeyttävä.

Ylipäätään kuntoutuspalveluihin liittyen Kela on hyvin merkittävä kuntoutuspalvelujen hankkija ja toimija markkinoilla. Tänä keväänä erityisesti puheterapiaan liittyvät kuntoutuspalveluhankinnat ja -korvaukset ovat kovasti keskusteluttaneet. Kelalla ylipäätään on suuri vastuu kuntoutuspalvelujen kilpailutuksista sekä hankinnoista.

Jos ymmärsin esittelyn oikein, on hienoa, jos tavoitteeseen työttömyysturvalla työskentelyn helpottamisesta löytyy ratkaisuja. Ylipäätään tavoite yhdenmukaistaa sosiaaliturvaa ja selkeyttää ja sujuvoittaa sitä otetaan lämmöllä vastaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.54 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Koska tämä laki ehti jo tulla sosiaali- ja terveysvaliokuntaan hieman ennakkoon ja pääsimme sitä siellä tarkastelemaan, niin huomasimme erään erikoisuuden tässä asiassa, joka sinänsä on pääosin viidessä eri asiakokonaisuudessa maksatusta koskeva varsin tekninen laki.

Mutta jotta tulisin ymmärretyksi, mitä tarkoitan, niin siteeraan täältä ihan suoraan tästä lain printtiversiosta sivulta 19 kohdasta Pääasialliset vaikutukset. Sanon ensiksi, että tästä Pääasialliset vaikutukset -tekstistä, jossa on laskelmani mukaan 21 riviä, kolme neljäsosaa käsittelee muuta lakia kuin tätä lakia. Eli tässä lukee näin: ”Kansaneläkelaitoksen tiedoksisaaioikeutta koskevia säännöksiä toimeentulotukilaissa, yleistä asumistukea koskevassa laissa ja eläkkeensaajan asumistukea koskevassa laissa ehdotetaan muutettavaksi siten, että niissä säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin ja tarkkarajaisemmin Kansaneläkelaitoksen oikeudesta saada rahalaitoksilta tietoja, jotka ovat välttämättömiä käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten. Lisäksi mainittu...” — ja niin edelleen ja niin edelleen. Sitten kun itse tätä luin, niin hämmästelin, että hetkinen, sehän on eri laki. Sehän on se tiedoksisaaioikeuslaki, mitä me käsittelemme. No, sitten täällä tulee ikään kuin selitys, jossa sanotaan näin: ”Kokonaisuutena mainittu esitys” — eli siis se äsken viitattu esitys — ”ja tämä esitys” — eli nyt käsiteltävänä oleva esitys — ”yhdessä edistävät asianmukaista ja viivytyksetöntä viranomaistoimintaa sekä hyvän hallinnon perusteisiin kuuluvaa luottamuksensuojaa.” Eli kiinnitän siis huomiota siihen, että kuvattaessa tämän lain pääasiallisia vaikutuksia valtaosa tekstistä käytetään kokonaan muun lain kuvaamiseen. No, ei tämä mikään virhe ole, mutta tämä herätti huomiota.

Siitä muusta laista: Se on juuri se laki, jonka suhteen ainakin itse ihan henkilökohtaisesti olen ollut sillä tavalla kiusaantunut, kun asetan sen yleisiin yhteyksiin niin, että siellä verotuksen toisessa päässä — vaikkapa kaikkein suurituloisimpien verotuksessa, heidän saamisensa mahdollisissa vähennyksissä tai parhaillaan käsiteltävässä alkoholin etämyyntiä koskevassa asiassa ja siinä ilmenneissä verotusongelmissa — jopa tuntuu siltä, että niitä ei välttämättä huolimatta valtiovarainvaliokunnan jaoston tahdosta tahdottaisi saada kuntoon, ja siinä toisessa päässä me niitä kaikkein pienituloisimmassa, haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten etuuksia haluamme yhä tarkemmin kyllätä ja antaa sitten Kelalle mahdollisuuden päästä rahalaitostietoihin sisälle, niin jotenkin tuli itsellä semmoinen

Punkt i protokollet PR 50/2026 rd

olo, että tämä on eräällä tavalla sen kyseisen lain rinnakkaislaki, vaikka tässä on teknisesti ihan oikeita asioita. Halusin tämän ihan täällä täysistunnossa ääneen todeta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

14.57 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Jos äskeisessä asiakohdassa keskusteltiin siitä, miten työkyvyttömyyseläkkeellä olevien henkilöiden työllistymistä ja työhön tulemistä voitaisiin edistää, niin tämä ehkä menee siinä suhteessa samaan linjaan, kun puhutaan, miten työttömyysturvalla työskentelystä voitaisiin tehdä entistä kannustavampaa. Ja kuten tässäkin on puheenvuoroissa jo kuultu, niin pääpainona on nimenomaan sosiaaliturvan selkeyttäminen ja sujuvoittaminen. Siitä varmasti kaikki voidaan olla yhtä mieltä, että se on se suunta, mihin meidän tulee mennä, ja ennen kaikkea se, jos pystytään ehkäisemään niitä tuensaajalle mahdollisesti tulevia seuraamuksia — jos kaikki paperit ja tällaiset eivät ole ihan asianmukaisia, niin se, miten niitäkin ongelmia pystytään sitten tässä taklaamaan — on hyvä. Tietysti on niin, että lausuntopalautteissa on esitetty myös kritiikkiä, mutta on hyvä, että hallitus on ottanut huomioon — ainakin mitä tulee tässä esityksessä erityisesti nuoren kuntoutusrahan erillisenä etuutena, sekä sitten myös harkinnanvaraiseen kuntoutusavustukseen liittyen — lausuntokierroksella annetun palautteen, ja muutoksia ollaan tässä suhteessa sitten tekemässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.59 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Hallituksen esitys sosiaaliturvan toimeenpanon selkeyttämisestä ja sujuvoittamisesta on tärkeä osa laajempaa sosiaaliturvan uudistamista. Tavoitteena on rakentaa järjestelmää, joka toimii nykyistä selkeämmin, tehokkaammin ja oikeudenmukaisemmin niin asiakkaiden kuin viranomaisten näkökulmasta.

Esityksen keskeisiä tavoitteita ovat byrokratian vähentäminen, liikamaksujen ja takaisinperintöjen ehkäiseminen, etuuksien käsittelyn nopeuttaminen sekä työhön kannustaminen. Nämä ovat tavoitteita, joita tarvitaan, jotta sosiaaliturvajärjestelmä pysyy ymmärrettävänä ja luotettavana. Kuntoutusrahan maksukausien selkeyttäminen helpottaa etuudensaajien arkea. Kun maksuerät ovat ennakoitavampia, ihmisten on helpompi suunnitella omaa talouttaan ja arkeaan. Samalla myös Kelan toimeenpano yksinkertaistuu. Sairausvakuutuslakiin tehtävät muutokset mahdollistavat päivärahaetuuden maksamisen väliaikaisen keskeyttämisen tai vähentämisen tilanteissa, joissa olosuhteet muuttuvat. Tämä vähentää virheellisiä etuusmaksuja ja ehkäisee tilanteita, joissa ihmisille kertyy suuria takaisin perittäviä summia. Kyse on sekä hallinnollisesti että inhimillisesti tärkeästä uudistuksesta.

Arvoisa puhemies! Pidämme tärkeänä myös asiavirheen korjaamista koskevan sääntelyn yhtenäistämistä. Jos päätöksessä on ilmeinen virhe, sen korjaamisen tulee olla mahdollista tehokkaasti ja yhdenmukaisesti. Samalla on tärkeää, että asiakkaan oikeusturva säilyy vahvana. Tässä esityksessä oikeusturva turvataan valituskelpoisella päätöksellä ja muutoksenhakuoikeudella. Työttömyysturvian sovitellun etuuden sääntelyn selkeyttäminen helpottaa myös asiakkaiden ymmärrystä siitä, miten sovittelu käytännössä tapahtuu. Muutos ei vaikuta etuuden määrään mutta tekee järjestelmästä läpinäkyvämmän ja helpommin hahmotettavan.

Punkt i protokollet PR 50/2026 rd

Arvoisa puhemies! On myös hyvä, että lausuntokierroksen jälkeen nuoren kuntoutusrahan ja harkinnanvaraisen kuntoutusavustuksen lakkauttamista koskevat ehdotukset poistettiin. Tämä osoittaa, että valmistelussa on aidosti kuunneltu palautetta. Kiitän ministeriä tästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

15.01 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä ja tervetullut lakiesitys. On hyvä, että lausuntokierros kuultiin ja katsottiin tarkkaan ja ollaan vahvasti nähty tässä etuuksia tarvitsevan, hakevan ja käyttävän ihmisen oikeusturva, ja myöskin tämä selkeytys on tärkeää.

Mutta katson tätä Kansaneläkelaitoksen näkökulmasta. Tämä pienessä määrin saattaa jopa vähentää Kansaneläkelaitoksen toimintakuluja, eli selkeytetään etuuksien käsittelyä ja sitä muutoksenhakuprosessia. Haluan tässä nostaa esille sen, mistä me Kelaa valvovat valtuutetut usein puhumme, että kun lakiesityksiä tehdään — en viittaa nyt tähän vaan niihin ylipäätään — on tärkeää, että se voimaantuloaika on sellainen, että Kansaneläkelaitoksessa ehditään muuttaa järjestelmät, ja tehdään kaikki, mitä me voidaan tehdä, että toimeenpano olisi selkeämpää ja helpompaa, ottaen huomioon sitten oikeusturvan ja muun, mikä liittyy etuuksien saajiin. Se on kovin tärkeää, koska valtiontalouden säästötoimista, tasapainotustoimista, lähtien me tiedämme, että meidän täytyy valtionhallinnon toimintamenoja vähentää. Kelan osalta varmasti tehdään kaikki, mutta kun sieltä maksetaan viimeisijaiset etuudet ja kaikille ihmisille tärkeät etuudet, niin meidän on tärkeää huolehtia siitä, että Kelan toimeenpanokyky säilyy. Aivan erityisesti katson nyt noita toimeentulotukimenoja, joita on nyt jo priorisoitu, ja halusin tämän viestin Kelasta tuoda. Mutta kiitos tästä lakiesityksestä ja myöskin ymmärryksestä siihen, että tarvitaan riittävä määräaika Kelassa, kun tuodaan uusia etuuksia — mistä tässä nyt ei ole kysymys — niin että jää sitä aikaa sitten Kelassa tehdä työtä.

Arvoisa puhemies! Haluan sen vielä sanoa, että jos kovin usein on tullut etuuksia, jotka vuoden alusta laitetaan voimaan, se tarkoittaa sitä, että Kela joutuu joulunpyhät ja uuden vuodenpyhät viime hetkessä tekemään niitä etuuden maksamiseen tarvittavia tietojärjestelmämuutoksia. Tämäkin on tärkeää ottaa huomioon. Toki se ei voi olla määräävä asia siinä, milloin laki laitetaan voimaan, mutta meidän täytyy vaalia myöskin sitä, että Kela pystyy hoitamaan tehtävän niissä niukoissa määrärahapuitteissa, mitkä Kelalle on annettu.

Kiitos tästä lakiesityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.04 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos, eduskunta ja kiitos, myös Kelan valtuutettuina vaikuttavat kansanedustajat. Arvelen, että tämä asia on teille tuttu. Pitkältihän, niin kuin alussa kuvasin, tässä on kysymys enemmän teknisistä muutoksista, tällaisesta säädöshuollollisesta työstä, mutta löydän tästä kuitenkin ainakin kolmestakin näkökulmasta hallituksen toiminnan ja politiikan logiikkaa.

Ensimmäinen niistä on nimittäin työn vastaanottamisen kannusteet ja se, että me haaluamme, että sosiaaliturva kaikissa muodoissaan tukisi sitä, että mahdollisimman moni ihminen voisi osallistua työelämään ja että työn tekeminen Suomessa aina kannattaisi. Siksi

Punkt i protokollet PR 50/2026 rd

käydyän suojaosakeskustelunkin jälkeen pidimme tärkeänä sitä, että tätä työttömyysetuuden sovittelua koskevaa pykälää selkiytetään, jotta on mahdollisimman selvää, että Suomessa voi sovittaa työttömyysetuutta ja esimerkiksi lyhytkestoista työtä kansainvälisestikin vertaillen melko joustavasti. Uskoaksemme tämä selkiytys on työttömien työnhakijoiden ja työttömyysetuutta saavien näkökulmasta parannus.

Toinen näkökulma on byrokratian vähentäminen. Sitä olemme tehneet hyvin systemaattisesti, ja se koskee myös sosiaaliturvaa, eli tämä vähentää byrokratiaa ja myös hallinnollisia vaiheita.

Kolmas on sitten asiakaslähtöisemmin se ajatus, että haluamme, että Suomessa olisi yksinkertaisempi sosiaaliturva. Meillä on hyvin monimutkainen sosiaaliturvajärjestelmä, jota asiakkaan voi olla vaikea hahmottaa ja ymmärtää. Tässä on kyse toimeenpanon sujuvoittamisesta, mikä parhaimmillaan parantaa asiakkaalle tilannetta siten, että maksatus tapahtuu nopeammin ja luotettavammin ja asiakkaan kannalta myös vähemmällä vaivalla. Juuri tähän tähtää itse asiassa sekin, kun edustaja Lindén luki esityksestä tätä kytköstä tähän enemmän sosiaaliturvan väärinkäyttöksiin puuttuvaan toiseen hallituksen esitykseen, että paitsi että pyritään sosiaaliturvarikollisuutta torjumaan ja väärinkäytöksiä estämään, niin myös sillä puolella on toisena tavoitteena se, että meidän sosiaaliturva olisi asiakkaan kannalta sujuvammin toimeenpantavissa. Tietenkin me kaikki veronmaksajina hyödyimme siitä, jos Kela pystyy toimeenpanemaan sosiaaliturvaa matalammin kustannuksin, vähemmällä hallinnollisella työllä. Mutta arvelen, että varmasti valiokunta käy tästä nyt hyvinkin nämä yksityiskohdat vielä läpi käsittelyvaiheessa.

Loppuun totean sen, että tästä esityksestä toden totta jätettiin pois tämä nuoren kuntoutusrahan lakkautusta koskeva osa. Siinä ajatuksena oli se, että tämä nuoren kuntoutusraha erillisenä etuutena olisi voitu lakkauttaa ja korvata toisilla etuuksilla. Siinä tavoitteena ei ollut siis vähentää sitä kohdejoukkoa, joka näitä etuuksia saa, vaan yksinkertaistaa sosiaaliturvaa. Eli ei olisi ikään kuin tarkoitus, että keneltäkään etuus tätä kautta evättäisiin, vaan että voisi olla toinen etuus ja näin ollen vähemmän tätä etuusbyrokratiaa ja myöskin vähemmän hajanaista sosiaaliturvaa. Mutta ymmärsin hyvin lausuntopalautteen luettuani, että tämä päämäärä ei ollut tullut ainakaan oikein ymmärretyksi eikä sitä kautta varmaan ollut onnistuneesti myöskään ministeriön valmistelussa kommunikoitu kentälle, joten katsoimme parhaaksi palautetta kuulla ja jättää tämän osan tästä esityksestä pois. Se voi olla sitten tulevienkin hallituskausien asia miettiä, miten tätä kuntoutusetuuksien viidakkoa voisi yksinkertaistaa niin, että se olisi asiakkaalle parempi ja ihmiset saisivat tarkoituksenmukaisen avun sekä palveluina että myöskin sosiaaliturvana. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.